

Är waldorfskolans religionsundervisning konfessionsfri eller konfessionell?

Inom SFWF har religionsundervisningen och närliggande teman som utanförskap och tillhörighet diskuterats. Diskussionerna bottenar i elever och föräldrars reaktioner på hur religionsundervisningen ibland har bedrivits och hur vissa religioner kommit i skymundan, medan exempelvis Kristensamfundet har fått större utrymme, t ex under studievägledning eller andra lektioner.

Det har hänt att Gamla Testamentets texter givits en enbart kristen tolkning utan att eleverna fått klart för sig att detta är just en av många tolkningar samt att GT är en central skrift även i andra religioner. Föräldrar tillhöriga icke-kristna religioner har undrat om de måste konvertera för att få ha sina barn på waldorfskola. Andra föräldrar har blivit upplysta om att skolan är konfessionsfri men finner ingen större öppenhet eller dialog mellan skolans lärare och de föräldrar som besitter både praktisk och teoretisk kunskap om sin egen religion. I botten ligger bland annat en undran över hur välkomna olika människors religiösa och kulturella yttringar egentligen är i waldorfskolan.

Vi utgår från att waldorfpedagogiken vill förmedla Steiners tankar att se till varje människas särart och en önskan hos lärarna att förmedla en andlighet som sträcker sig utöver de olika religiösa riktningarna och kyrkorna. Waldorfskolan vill ju vara öppen för alla, oavsett ras, religion, politiska åsikter mm. En anledning till att en del elever och föräldrar trots allt inte får den känslan kan vara brist på kunskap hos lärarna och skollädaingen om innehållet i andra religioners kultur och historia.

SFWF vill väcka diskussion kring dessa frågor. Förhoppningen är att vi alla kan lära oss mer om och av varandra och därmed åstadkomma ett öppnare arbetsklimat. Sverige består idag av människor från många kulturer och religioner. Detta innebär att vi alla får möjlighet att ta del av fler sätt att tänka och vara på. Ser vi mångfalden som en tillgång krävs det också en aktiv handling av oss alla för att integration ska bli möjlig.

För att få veta vad waldorfskolorna i Sverige har för riktlinjer för religionsundervisningen och vilka tankar som finns om religioner och olika kulturyttringar, har några frågeställningar sammanställts på baksidan av detta papper. De är tänkta att vara en hjälp för lärare att sortera tankar och en hjälp för oss i SFWF att förstå hur diskussionen förs i våra skolor. Förhoppningen är att den enskilda skolans förhållningssätt blir tydliggjord.

Oktober 2001
Styrelsen för SFWF

Förslag till frågeställningar för diskussion

- Vad anser du att konfessionsfri undervisning innebär?
- Vad betyder det för dig att skolans undervisning vilar på kristen grund?
- Kan skolans religionsundervisning vara ”konfessionsfri på kristen grund”?
- Hur många olika religiösa, etniska och kulturella grupper finns representerade på din skola?
- Läger du fokus på att visa skillnaderna eller likheterna mellan olika religioner?
- Anser du att du som lärare ska förespråka någon viss religion?
- Anser du att olika religioner/kulturer ska företrädas i undervisningen?
Om ja, på vilket sätt och varför?
Om nej, på vilket sätt och varför?
- På vilket sätt anser du att religiösa ursprungstexter ska föras fram till eleverna?
(Exempel: Vem ges tolkningsföreträde? Vilket källmaterial använder du? Kan och bör texten tolkas utifrån andra religioners syn? Ska läraren påtala från vilken religion de olika tolkningarna kommer?)
- Har du funderat över skillnaden mellan att vara en konfessionsfri, konfessionell eller etnisk friskola?

Vi hoppas att dessa frågor kan leda till stimulerande diskussioner med dig själv och med dina kollegor. Kanske har andra frågeställningar dykt upp under arbetets gång som du kan dela med dig?

Ur Utbildningsdepartementets skrift *Värdegrundsboken*, 2000, vill vi citera följande:

Vi menar att samtalet är skolans viktigaste demokratiska redskap. Förutsättningen för samtal är goda sociala relationer, dvs. att skolan fungerar som social mötesplats. Ett demokratiskt samtal innefattar inte bara rätten att tala och bli hörd. Man måste också lära sig konsten att lyssna och inte minst vara öppen för argument och låta sig påverkas av den man samtalar med. Utan förmågan att lyssna finns ingen grogrund för samtal och kommunikation. Skolan kan därför ge demokratin ett innehåll genom att eftersträva det vi kallar en ”kommunikativ demokrati”; en demokrati där man utgår från och respekterar olikheter mellan människor och samtalar om dem. Många olika tolkningar och värderingar skall kunna kommuniceras i ett pluralistiskt samtal med utgångspunkt i respekten för människors lika värde. Enligt vårt synsätt utgör därför pluralismen tillsammans med demokrati en utgångspunkt för tolkningen av värdegrunden och dess innehåll.”

(s 27)

Med vänliga hälsningar
SFWFs styrelse